

glinted in the light from a merrily blazing fire, on which a cauldron was simmering” [2].

There is a binary opposition which can be found when comparing the family name and the motto on the coat of arms: *Black – Toujours Pur* (Ever Pure). Black is usually associated with bad. So we may trace a substitution of concepts: black (bad) is considered pure. It is proved by the fact that “any time the family produced someone halfway decent they were disowned” [3, c. 105], singled out from the family tree, i.e. excluded from the family itself, detested and thought of as bad. We trace this situation when speaking of Sirius. He was pure in heart and ready to give his life to save the people he loved, but formally he was excluded from the family:

“ ‘I used to be there,’ said Sirius, pointing at a small, round, charred hole in the tapestry, rather like a cigarette burn. ‘My sweet old mother blasted me off...’ ” [3, c. 105].

Hence, having analyzed the chronotope of *number twelve, Grimmauld Place* we can state that while creating it J.K. Rowling had used a number of discoveries of the medieval literature, such as time of personal history, the not-purely-strange world, and polysemantic and peculiar symbols. Namely, this gives us the right to declare that we have found retardation. All the points listed above prone the existence of a genetic bond of the chronotope of number twelve, Grimmauld Place with the medieval tales of chivalry in temporal aspect.

In the functional aspect the chronotope of *number twelve, Grimmauld Place* has common traits with the chronotope of the eighteenth century gothic novels where a new type of space – the castle – is created [1, c. 393]. *Number twelve, Grimmauld Place* possesses the specific topicality of the castle. In the spatial aspect the analyzed chronotope also has certain likeness to the castle: it is a place of habitation of an ancient family, the traces of elapsed centuries have acquired the visible form. They also reveal the difficult relationships inside the family and the complicated questions of dynastic heritage.

References

1. Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике // М.М.Бахтин Вопросы литературы и эстетики. – М., 1975. – С. 234-407.
2. Rowling J.K. Harry Potter and the Deathly Hollows. [Website]. – Available from: <http://englishtips.org>. – Accessed 22.08.2007.
3. Rowling J.K. Harry Potter and the Order of the Phoenix. – London: Bloomsbury, 2004. – 766 p.
4. Summers D. Longman Dictionary of Contemporary English. – London: Pearson Education Limited, 2005. – 1950 p.

Чернущь Ю.С.

*Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Науковий керівник: ст. викл. Білик Г.М.*

Жанрова своєрідність поезії Богдана Бойчука

Богдан Бойчук не раз говорить про те, що завдання поезії – це сформувати творчу ідентичність, адже поет не може мати жодних обмежень, крім самообмежень, що його ціль і в цілому його творчості – писати по можливості добру і по можливості власну поезію [6, с. 159].

Проте є деякі важелі естетичного характеру, які зазвичай спрямовують творчий геній митця в певне русло, хоч і не диктують авторові якихось однозначних рішень. До таких категорій відносимо поняття **жанру**. Літературний жанр (як рід, вид, жанровий різновид) виявляє себе в кожному творі кожного митця, доволі часто дотримування законів жанру свідчить про віртуозність майстрів пера (на цьому акцентують усі поетики), а розвиток особливостей жанру митцем окреслює його новаторство.

Багата й різноманітна жанрова природа лірики Бойчука. Найбільш характерними для нього є інтимні, філософські та громадянсько-патріотичні мотиви, й вони, зокрема, вже проєктують жанровий лад.

Критики одноставні, що домінуючим в ліриці поета вже понад 40 років є інтимний мотив в обох його розгалуженнях: психологічно-особистісному та любовному. За словами М.Льницького, “любов і біль” – це те, що постійно несе митець читачеві [3, с. 26], тож простежимо, які жанри використовує він, щоб реалізувати свою мету і завдання в поезії.

Автор не пише сонетів або романсів, а звертається до більш задумливих настроїв-елегій. Елегія – це ліричний вірш, що передає настрої туги, меланхолійної задуми. Ліричному героєві Бойчука властиві такі почуття, він переживає подеколи безпорадність, емоційне напруження, демонструє

мінливий світ почуттів:

*Коли я думаю про тебе, –
ясність і тепло заходять
у зморшки душі,*

*в тріщини думок,
в клітини тіла [9, с. 18].*

Елегіями є “Останній гість”, “Вітри часу”, “Чую інтимніше світ”.

У ліриці Бойчука оригінально виявляє себе пісня-канцона. Канцона – один із видів лірики, віршоване любовне послання дамі серця, яке засвідчує упадання чоловіка за нею (“Мандрівка тіл”, “Нічні співи”, “Над океаном”):

*З тобою ніжно
ляже тиша ночі,
корінням в серце*

*заривають трави,
і каменем дозріє
чаша днів моїх [7, с. 69].*

Досить багато пісень у Бойчука, які присвячені саме жіночій вроді, красі душі і тіла (“Пісня жінки”, “Пісня любові”):

*Я бачу всбе: час змориками
обличчя криє,
а теплі коси вкриє іній,
я бачу висохлі уста,*

*в очах – не ласка,
тільки біль.
Я бачу і люблю [10, с.136].*

Можна добачити й досить незвичний для української лірики жанр – мадригал (короткий ліричний вірш на тему кохання: “Полудне”, “Роки”):

*Ми проколені потребою любови
ми тримаємось життя любов'ю
западаємо в байдужість
не знаходячи надії [7, с. 84].*

Релігійна лірика представлена в поета молитвами та посланнями, своєрідними псалмами. Ліричний герой у мотивах просить у Бога допомоги, кращої долі у своєму блудному скитанні світом (“Величання”, “Молитви”):

*Душе істини,
вселися в нас
і ясністю облий нам
сліпоту очей [7, с. 88].*

*Духом правди надихай
утробу мою,
щоб не вгасла в мені
спрага пити Тебе [7, с. 89].*

Послання – це віршований твір, написаний як звернення до певної особи. У поезії Бойчука такою вселюдською постаттю-адресатом виявляється Бог. Звернення саме до Бога в митця відбувається як спрямування людини на необхідність зближення його, Творця, з витвореним ним світом, на потребу олюднення Бога (“Діалог знизу”):

*Прийди до нас
скинь свої сандалі
і зійди униз [10, с. 129].*

Псалми – жанр духовної лірики, пісні релігійного змісту:

*Ти сотворив життя
в його дірі відбилося
обличчя смерті [7, с. 76].*

Як ми бачимо, релігійна тематика в поета різножанрова, але підкоряється єдиній меті – зведення Бога з постаменту абсолютної досконалості.

У ліриці Б.Бойчука представлений ще один доволі відомий літературній традиції жанр – панегірик (або урочиста промова). Панегірик – поетичний жанр, що вихваляє визначні події або уславлює і возвеличує подвиги та чесноти людини, особистості. Наприклад, вірш “Поет”, який присвячений Тодосеві Осьмачці:

*Ціле життя він груз
в самотності – з очима
Білими, як дим,*

*із каламутних вод
втягував слова і
кидав на людей [10, с. 137].*

Або це вірш “Ярославна”, у якому автор звертається до історичного образу дружини князя Ігоря:

*Розвісили на болитанах тугу,
розпустила плач
над мурами Путивля*

*щоб ти по ста віках
черпав її для віршів [10, с. 139].*

Є в Бойчука і лірична поема, у якій зображені яскраві характери, а розповідь розкриває нам авторські переживання, роздуми, почуття. Це “Довга поема” з ліричним вступом:

*І пригадаєш, що цвіте весна
бруньками молока,*

*Щедроти вечора:
росте, хвилює, плаче радістю,*

що розкриваються чуттям

зітхає квітами бажання... [7, с. 70].

Досить широко представлена і громадянська лірика, хоч вона тісно переплітається з урбаністичними лініями творчості, з історією свого народу (“Вірші про місто”, “Дорога”, “Краєвид”, “Подорожній”, “Україна”):

Вона осіла в моїй підсвідомості

Темрявою очі, її болі

Як лише закрию

Вицплюються в мої нерви [7, с. 87].

Але особливе місце у віршах відведено медитації – жанру ліричної поезії, побудованому як розміркування над проблемами буття, існування, моральними колізіями, як аналіз душі і внутрішнього світу людини (“Дружність обривається”, “Драбина”):

Десь суть була

може й не стояв,

осталися одсадки,

то як його знайти... [7, с. 67].

десь дім стояв, а

Звичайно, зрозуміло, що ця жанрова різноманітність і поділ лірики за певними ознаками досить умовний, оскільки Бойчук відійшов від класичних норм лірики і обрав для себе доволі незвичну форму – верлібр (неримовану нерівно наголошену віршовану форму з відчутним наскрізним ритмом, яка за природою близька до фольклорного віршування). У його ліриці ми можемо знайти і фольклорні традиції – “Сліпі бандуристи”, “Кам’яні баби”. В українській літературі таким чином висловлює своє поетичне світобачення ровесник Бойчука І. Драч (знаменита “Балада про соняшник” та ін.). Верліброва тонізація вносить корективи в уже усталений літературний процес, доповнюючи поезію формами і змістом, художніми особливостями мови, філософськими тенденціями, модифікуючи жанрологію творчості.

Література

1. Бондаренко А. Мовні знаки темпорального змісту в філософсько-поетичній дискусії Б.Бойчука // Слово і час. – 2000. – №12 – С.47–51.
2. Бойчук Б. Вірші кохання й молитви: Зб. поезій. – К.: Факт, 2002. – 104 с.
3. Ільницький М. Любов і біль Б.Бойчука // Слово і час. – 2002. – №12. – С. 25-28.
4. Козлов А. До вивчення понять рід, вид, жанр літератури // Українська мова і література в школі. – 1985. – №10. – С. 3-7.
5. Остапеч Н. Мотиви і жанри поезії // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2003. – №9. – С. 43-47.
6. Павличко С. Нью-Йоркська група в контексті модернізму // Вікно в світ. – 1999. – №5. – С. 155-166.
7. Поети “Нью-Йоркської групи”. Антологія // Упор. О.Астаф’єв, А.Дністровий. – Х., 2003. – 288 с.
8. Сидоренко Г. Від класичних нормативів до верлібру. – К., 1980. – С. 45-96.
9. Яременко В. Нью-Йоркська група // Українська мова та література в школі. – 2001. – №11. – С. 18.
10. Яременко В.Б. Бойчук // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 4-х томах. – К., 1994. – Т.3. – С. 128-139.

Чиж О.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Науковий керівник – к. філол. н. Луньова Т.В.

Релігійні смисли крізь призму символів та метафор у романі “Хроніки Нарнії”

К.С.Льюїса

Клайв Стейплз Льюїс написав більше 60 книг, досліджуючи які, науковці визначають провідну мету його творчості як передачу релігійних смислів. Письменник приваблює багатьох учених тим, що здобув репутацію великого проповідника 20-го століття, не маючи духовного стану, а будучи літератором за професією.

Існує багато інтерпретацій та відгуків на роман “Хроніки Нарнії”. Деякі дослідники творчості Льюїса докоряють йому, що “серйозні релігійні смисли він передавав казками про наївні пригоди дітей у вигаданому та неможливому світі” [1, с. 3]. Але більшість дослідників творчості Льюїса схильні до думки, що головне, до чого прагнув письменник, це – передати дітям основні моральні принципи християнства у цікавій та зрозумілій формі. “Хроніки” справді написані на зрозумілій для дітей мові. “Ще у дитинстві письменник вигадав Країну Тварин, у якій з часом з’явилися навіть